

Uzasadnienie

Na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478) uznanie za rezerwat przyrody następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, które określa jego nazwę, położenie lub przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, cele ochrony oraz rodzaj, typ i podtyp rezerwatu przyrody, a także sprawującego nadzór nad rezerwatem.

Propozycja uznania obszaru za rezerwat przyrody „Torfowisko Żelechowo” zgłoszona została przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Szczecinie, w ramach inicjatywy „100 rezerwatów na 100-lecie Lasów Państwowych” oraz potwierdzona podczas wspólnych spotkań i lustracji RDOŚ w Szczecinie oraz RDLP w Szczecinie. Owocem tych spotkań i konsultacji było sporządzenie wstępnej dokumentacji dla planowanego rezerwatu (RDLP w Szczecinie, lipiec 2024).

Obszar rezerwatu to bardzo dobrze zachowane, rozległe torfowisko przejściowe (jedno z największych tego typu w województwie) w różnych stadiach dynamiczno-sukcesyjnych powstałe głównie w ostatnim stuleciu w rymnie dawnego jeziora (zachowały się jedynie dwie niewielkie pozostałości zbiornika). Do najcenniejszych gatunków flory naczyniowej oraz mszaków mających na tym obszarze stosunkowo liczne populacje należą: rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*, modrzewnica zwyczajna *Andromeda polifolia*, przygielka biała *Rhynchospora alba*, bagnica torfowa *Scheuchzeria palustris*, jeżogłówka najmniejsza *Sparganium natans*, pływacz średni *Utricularia intermedia*, nerecznica grzebieniasta *Dryopteris cristata*, torfowiec Russowa *Sphagnum russowii*, torfowiec magellański *Sphagnum magellanicum*, torfowiec czerwonawy *Sphagnum rubellum*, torfowiec obły *Sphagnum teres*. W aspekcie rozpoznanych walorów przyrodniczych w rezerwacie występują co najmniej 3 typy siedlisk przyrodniczych, są to: 3160 naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne oraz 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*), 91D0 bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne. Do głównych istniejących zagrożeń rezerwatu należą: eutrofizacja związana z sąsiedztwem pól uprawnych oraz sukcesja roślinności drzewiastej i ekspansywnych gatunków runa, np. trzciny. Do potencjalnych zagrożeń zaliczono: suszę oraz intensywną gospodarkę leśną prowadzoną w granicach zlewni bezpośredniej rezerwatu.

Powyższe uwarunkowania stały się podstawą klasyfikacji rezerwatu, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U. Nr 60, poz. 533), do rodzaju rezerwatów: Torfowiskowy (T). Ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ – Fitocenotyczny (PFi), podtyp – zbiorowisk nieleśnych (zn). Ze względu na główny typ ekosystemu: typ – Torfowiskowy (bagienny) (ET), podtyp – torfowisk przejściowych (tp).

Według Ewidencji Gruntów i Budynków rezerwat swoim zasięgiem obejmuje działki ewidencyjne nr 675, obręb ewidencyjny Żelechowo, gmina Widuchowa, własności Skarbu Państwa w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, nr: 288/1, 287/1, obręb ewidencyjny Grzybno, gmina Chojna, własności Skarbu Państwa w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Myślibórz na lata 2016-2025 do rezerwatu przynależą następujące wydzielienia leśnictwa Grzybno:

Lp.	Oddział leśny	Nr działek ewidencyjnych	Powierzchnia wydzielania w rezerwacie (ha)
1.	10-21-1-02-227 -h -00	675 (Widuchowa)	14.26
2.	10-21-1-02-227 -d -00	288/1 (Chojna)	20.16
3.	10-21-1-02-226 -b -00	287/1 (Chojna)	15.07
4.	10-21-1-02-226 -d -00	287/1 (Chojna)	0.71

Projekt niniejszego zarządzenia został opracowany z uwzględnieniem Wytocznych Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w zakresie redagowania zarządzeń regionalnego dyrektora ochrony środowiska dotyczących rezerwatów przyrody. Powierzchnia rezerwatu wynika z powierzchni poligonu opisanego

współrzędnymi punktów załamania granicy rezerwatu (matematyczna suma pola powierzchni rzutu). Zgodnie z dokonanymi obliczeniami wynosi ona 50,24 ha.

W celu zabezpieczenia rezerwatu przyrody przed zagrożeniami zewnętrznymi, wyznaczono wokół obiektu otulinę o powierzchni 14,93 ha.

Nadzór nad przedmiotowym rezerwatem powierzony został Regionalnemu Konserwatorowi Przyrody w Szczecinie.

Zarządzenie będzie miało wpływ na wydatki Budżetu Państwa, w zasobach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie związane z koniecznością przygotowania planu ochrony dla rezerwatu przyrody (w przeciągu pierwszych pięciu lat od uznania obiektu za rezerwat) oraz realizacji zawartych w nim działań ochronnych i oznakowania granic rezerwatu tablicami urzędowymi, regulaminowymi i informacyjnymi. Część środków na ww. prace pochodzić będzie z funduszy zewnętrznych. Zarządzenie nie będzie mieć bezpośredniego wpływu na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki oraz na sytuację i rozwój regionów. Nie naruszy także przepisów zawartych w prawie Unii Europejskiej.

Projekt uznania obszaru za rezerwat przyrody poddano konsultacjom społecznym poprzez publikację informacji na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie o możliwości wniesienia uwag i wniosków w terminie do dnia 16 września 2024 r. oraz publikację ww. informacji w prasie o zasięgu regionalnym (Głos Szczeciński z dnia 27 sierpnia 2024 r.).

W odniesieniu do rezerwatu przyrody „Torfowisko Żelechowo” uwagi zostały wniesione przez Klub Przyrodników oraz Fundację Psułaty. W zgłoszonych uwagach zaproponowano, aby do rezerwatu Torfowisko Żelechowo włączyć także wydzielanie o adresie leśnym: 10-21-1-02-220-g-00. Wydzielanie to stanowi nieco mniejsze torfowisko przejściowe (z tendencją do wysokiego) o podobnych walorach przyrodniczych. Można by je dołączyć do rezerwatu jako enklawę albo poprzez niewielką część wydzielania 10-21-1-02-221-d-00.

Zgłoszone uwagi nie zostały uwzględnione, gdyż jak wskazano powyżej zasięg granic projektowanego rezerwatu przyrody ustalony został szczegółowo podczas wspólnych lustracji terenowych RDOŚ w Szczecinie oraz RDLP w Szczecinie. Płat torfowiska przejściowego (z elementami wysokiego) położony w wydzielaniach 220 g, 221f (oraz fragmentach wydzielen przyległych) był przedmiotem lustracji terenowej. Jest to płat o uproszczonej i zubożonej strukturze gatunkowej, a także znacznie przesuszony o silnie zaawansowanej sukcesji drzew. Zgodnie z obowiązującym PUL dla Nadleśnictwa Myślibórz powierzchnia ta stanowi ekosystem referencyjny, w granicach którego możliwa będzie realizacja działań ochrony czynnej w zasięgu mokradła, w ramach realizowanych przez Lasy Państwowe projektów, które służą malej retencji.

Projekt zarządzenia zaopiniowany został pozytywnie przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody - uchwała nr 3/2024 z dnia 17 października 2024 r.

Pismem z dnia 15 listopada 2024 r., znak: DZP-WO.6200.82.2024.AB Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska wniósł uwagi do przedłożonego projektu zarządzenia w zakresie załączników mapowych, tj. konieczności uszczegółowienia objaśnień źródeł map podkładowych oraz weryfikacji wykazu współrzędnych punktów załamania granicy rezerwatu i otuliny. Uwagi Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska zostały uwzględnione, dokonano korekty załączników mapowych w projekcie zarządzenia oraz korekty powierzchni rezerwatu i jego otuliny. Ponownie przeliczono powierzchnię rezerwatu i otuliny, które wg obliczeń tut. RDOŚ wynoszą: 50,24 ha i 14,93 ha.

Projekt zarządzenia, na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190), został uzgodniony z Wojewodą Zachodniopomorskim pismem z dnia 27 listopada 2024 r., znak: P-1.0522.29.2024.KD.